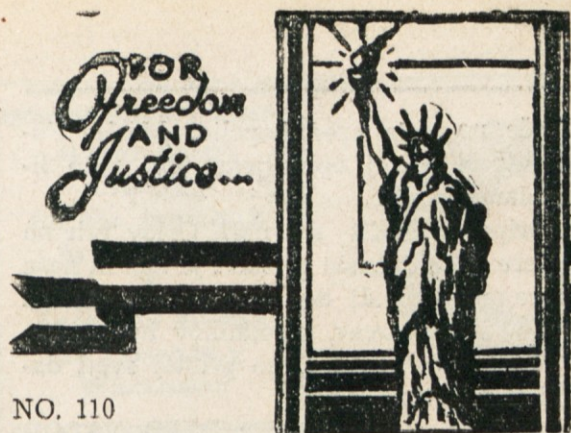

AMERIŠKA DOMOVINA

Cirila Saksida
804 Woodward Ave.
Brooklyn, N.Y. 11227
6-25-9
IN SPIRIT
FOREIGN LANGUAGE ONLY

NO. 110

CLEVELAND OHIO, THURSDAY MORNING, JUNE 5, 1969

SLOVENIAN
MORNING NEWSPAPER

STEV. LXVII — VOL. LXVII

Okinava se bo vrnila pod japonsko upravo

Združene države bodo obdržale svoje vojaško oporišče na otoku, umaknile bodo od tam le atomsko orožje.

WASHINGTON, D.C. — Otočje Ryukyu z otokom Okinava spada med najbolj krvava bojišča v drugi svetovni vojni, kajti Japonci so jih branili dobesedno do zadnjega moža. Šele, ko so naše čete zasedle otočje, so prilezli redki japonski vojaki izpod zemlje, kamor so se po končanih bojih umaknili, da ne bi bili ubiti.

Po vojni je naša narodna obramba napravila iz postojanke Okinava našo največjo trdnjavo na zahodnem Pacifiku. Ta edina v Aziji ima zaloge atomskega in vodikovega orožja. Otočje sicer pripada na papirju Japonci, v resnici je pa tam vsa javna uprava v ameriških rokah.

To Japonce hudo boli, zato že dolgo zahtevajo spremembo sedanje pogodbe. Naša obramba se je tem upirala, sedaj so pa zmagali politični ozirni nad vojaškimi. Predsednik Nixon je po dolgi posvetovanjih prišel do zaključka, da je naša država vredno prijateljstvo z Japoncem kot pa utrdbe na Okinavi. Zato je izjavil japonskemu zunanjemu ministru Kiichi Aichiju, da bo Amerika vrnila do 1. 1972 Okinavo Japoncem. Še preje bo od tam odpeljala vse atomsko orožje. Japonski minister je izjavil, da bi Japonska kar rada videla, da ameriške čete ostanejo na Okinavi, toda zanje naj velja isti režim kot velja za vojaške postojanke ZDA na Japonskem.

Potemtakem bo sprememba v temle: Okinava bo vrnjena pod japonsko upravo, Amerika si pa bo pridržala na njej vojaška oporišča, kot jih ima drugod na Japonskem. Vojaško-pravni položaj na Okinavi bo torej izenačen s položajem, ki velja za postojanke ZDA na Japonskem.

Pri Sv. Petru v Rimu berilo v slovenščini!

RIM, It. — Na binkoštno nedeljo je papež Pavel VI. opravil v cerkvi sv. Petra slovesno sveto mašo v konceleciji s 24 novomašniki, katerih vsak je pripadal drugi narodnosti. Berilo med sv. mašo so brali v portugalski in v slovenščini. V slovenščini ga je prebral gojenec zavoda sv. Evgena lektor Matej Rus.

Vsekakor je zanimivo in za Slovence častno, da se je sv. oče odločil pri branju berila za slovenščino. Ta čast ni šla v rastun tržaškemu laškemu listu znanemu "Il Piccolo", zato je v svojem poročilu o tej papeževi koncelebraciji sv. maši zapisal, da je bilo berilo brano v portugalski in v — angleščini!

Narodna nestrpnost in sovraštvo sta res nekaj čudnega!

Novi grobovi

Frances (Fannie) Istenich Včeraj je umrla v Western Reserve Nursing Home Frances (Fannie) Istenich z 21950 Miller Ave., roj. v St. Petru v Sloveniji, vdova po pred leti umrlem možu Franku. Pokojna je bila članica SZZ. Pogreb bo iz Grdinovega pogrebn. zavoda na Lake Shore Blvd. jutri, v petek, ob 9.15, v cerkvi sv. Kristine ob desetih, nato na Kalvarijo pod vodstvom pogrebne Mary A. Svetek.

Thelma Paules V njenem stanovanju na 251 E. 244 St. v Euclidu, O., so našli mrtvo 56 let staro, neporočeno Thelmo Paules. Po vsem sodeč je umrla naravne smrti. Njeno truplo je v takem stanju, da je običajen pogreb nemogoč. Pogrebni obredi bodo zato opravljeni na družinskem grobu na pokopališču Kalvarija danes popoldne. Pokojna je zapustila brata Wilberta in Charlesa, sestro Emilio Sheliga in Helen Salmons, druge sorodnike in prijatelje Mary Stimac. Pogreb ima v oskrbi Zelevot pogrebni zavod.

Polovica naše federalne cestne mreže že v rabi

WASHINGTON, D.C. — Meddržavni prometni sistem poroča, da je več kot polovica federalne cestne mreže, kot jo je predvidel federalni načrt l. 1956, že v rabi. Za promet je že v rabi 26,700 milj. Samo dolžina mostov in predorov znaša 2,300 milj. V omrežje je bilo do sedaj investiranih \$34.2 bilijonov. Inženirji upajo, da bo ves sistem v nekaj letih dovršen.

Skupina Rusov proti "novemu stalinizmu"

Skupina ruskih državljanov je naslovila poseben poziv na mednarodno komunistično konferenco v Moskvi proti "novemu stalinizmu".

MOSKVA, ZSSR. — Deset sovjetskih državljanov se je obrnilo na konferenco komunističnih partij, ki se je začela danes tu, s protestom proti obnavljanju stalinizma v Sovjetski zvezi po odstranitvi Hruščeva z oblasti. Konferenco pozivajo, naj posveti temu vprašanju posebno pozornost, kajti "kot pod Stalinom ni druge izbire kot molk". Znova kot v onih strašnih dneh nimajo sovjetski državljani pravice izraziti svojega mišljenja.

Sestavljalci poziva poudarjajo, da kljub preganjanju ljudi ni mogoče prisiliti k molku. Po pol stoletja socializma v deželi se sovjetsko ljudstvo ne more sprijazniti z enačenjem socializma s stalinizmom. Med podpisniki poziva sta zgodovinar Pjotr I. Jakir in pisec o verskih vprašanjih Anatoli Krasnov-Levitin. Ta dva sta bila tudi med 12 podpisniki podobne spomenice na konferenco v Budimpešti februarja lani, ki je razpravljala o pripravljanju sedanje konference.

Konference v Moskvi se udeležuje 70 komunističnih partij z vsega sveta, toda med njimi ni kitajske, albanske, japonske, severnokorejske, severovietnamske, jugoslovanske in še neka-

NIXON ODLOČNO ODGOVORIL KRITIKOM SVOJE POLITIKE

Predsednik je včeraj v govoru graduantom letalske vojne akademije v Colorado Springs, Colo., označil nasprotnike svoje politike za ljudi, ki so se "hitro utrudili pod bremenom vodstva svobodnega sveta". Ameriško javnost in svet je zagotovil, da Amerika "ne bo obrnila svetu hrbta".

COLORADO SPRINGS, Colo. — Včeraj je predsednik ZDA R. M. Nixon nasprotnikom svoje obrambne in zunanje politike odgovoril jasno in odločno, da se smatra za odgovornega vodnika dežele, ki se zaveda, da bi obrnitev hrbta svetu prinesla temu, pa tudi samim Združenim državam nepopravljivo škodo in nesrečo. Nastopil je proti postopni, enostranski slabitvi oboroženih sil dežele, proti slabitvi zavezništva in proti umaknitvi obveznosti, ki so jih ZDA sprejele v raznih pogodbah za varstvo svobode sveta. Njegove besede so naletele pri nasprotnikih njegove politike v Kongresu na kaj ostro zavrnitev. Sen. W. Fulbright je videl v Nixonovem govoru osebni napad na sebe in sen. Symingtona.

Predsednik je opozoril na del ljudi v naši javnosti, ki priznavajo vrednost nacionalizmu kjerkoli na svetu in se zavzemajo za izpolnitev njegovih zahtev, nacionalizem doma pa zavračajo in označujejo za nekaj slabega. Napadi na naše oborožene sile in vojaško vodstvo dežele so postali tako pogosti, ko da bi bila to "lovska sezona" na vojaštvo in narodno obrambo sploh. Deželo in svet je zagotovil, da svoje sodbje o potrebah narodne obrambe kot njen vrhovni poveljnik ne bo krojil po kritikah tistih, ki pridigajo pomiritev sveta z "enostransko" razorožitvijo, ampak se to ravnal po zahtevah narodne varnosti.

Predsednik je obsodil "neozolacionizem", stremenje k umiku Združenih držav iz mednarodne politike in posvetitev njihove glavne pozornosti domačim potrebam.

Demokratje v Kongresu so Nixonov govor sprejeli s precejnejševolje in sen. W. Fulbright,

načelnik zunanjega odbora Senata, je kar naravnost pripomnil, da smatra nekatere izjave predsednika naravnost za osebni napad na sebe in na sen. Symingtona. Dejal je, da Nixon skoraj v celoti nadaljuje politiko Johnsona in da je to huda napaka. Obdolžil je predsednika, da preprečuje končanje vojskovanja v Vietnamu, ker se noči odreči nadzoru nad njim.

Na splošno je Nixon govoril o vlogi Združenih držav v svetu, kot so doslej govorili vsi predsedniki od druge svetovne vojne sem, Truman, Eisenhower, Kennedy in Johnson. ZDA se ne morejo umakniti iz sveta in se posvetiti le sebi, ker bi to pomenilo končno nesrečo in skrajno nevarnost za nje same. Proti tem nazorom, ki so temelj zunanje politike ZDA več kot četrto stoletja, je nastal odpor delno v javnosti in delno v samem Kongresu. Precejšen vzrok temu je vojskovanje v Vietnamu, kjer so ameriški politični in vojaški vodniki od vsega začetka delali hude napake.

Boeing 747 letel v Pariz

PARIZ, Fr. — Največje potniško jet letalo Boeing 747 je priletele sem naravnost s Seattle-Tacoma letališča v dobrih 9 urah. Na letališču Le Bourget se je postavilo poleg nadzvočnega letala Concorde.

Boeing 747 ponese preko oceana lahko še enkrat toliko potnikov kot Concorde, potrebuje pa za polet par ur več. Boeing 747 bo v rednem prometu že konec letošnjega leta, Concorde pa najprej leta 1971.

— Jeklarne imarno v 27 državah Unije.

Iz Clevelanda in okolice

Zadnje slovo—

Članstvo Kluba slov. upokojencev za Waterloo Rd. okrožje je vabljen jutri, v petek, ob 7.30 zvečer v Grdinov pogrebni zavod, da se poslovijo od umrlega člana Franka Serclja.

Zadušnica—

V nedeljo ob sedmih zvečer bo v cerkvi sv. Vida sv. maša za pok. Williama in pok. Anico Svegel ob obletnici njunih smrti.

Rokoborba—

Nocoj ob osmih se bodo znova pomerili Jack in Frank Dillinger ter brata Reginald in Hartford Love pri tekmah v Areni na 3717 Euclid Avenue.

Očala najdena—

V bližini E. 61 St. so bila najdena očala. Dobe se na 1171 E. 61 St.

Romanje—

Za romanje v Lemont je praznih še nekaj mest. Pohitite s prijavo pri A. Jegliču na 1057 E. 68 St., tel. HE 1-3084.

Izgubljeni ključ—

Izgubljen je bil v torek na St. Clair Ave. od E. 66 do E. 58 šop ključev. Kdor jih je našel, je prošel, da jih izroči na 1003 E. 36 Pl. ali v uradu AD.

Hoover sesalec—

V Norwood Appliance & Furniture na 6202 St. Clair Avenue imajo napravljen po ugodnih pogojih sesalce prahu Hoover SLIM LINE. — Več v oglasu!

Zadnje vesti

SAIGON, J. Viet. — V preteklem tednu je padlo v bojih v Južnem Vietnamu 261 ameriških vojakov, najmanj v zadnjih tednih. — Severni Vietnamci so sestrelili ameriško izvidniško letalo kakih 40 milj severno od Demilitarizirane cone. Letalo je padlo v morje in oba letalca je uspelo rešiti. MEXICO CITY, Meh. — Mehishko potniško jet letalo na letu od tu v Monterrey je včeraj treščilo ob goro in eksplodiralo. Nihče od 79 oseb v letalu ni ostal živ.

MADRID, Šp. — Armando Socarras Ramizes, 22 let stari kubanski vojak, ki je pobegnil s Kube skrit v prostoru pod jet potniškim letalom, kamor dvignejo kolesa letala med letom, se je v bolnišnici v Madridu, kjer je padel izpod letala nezavesten, ko je to pristalo na letališču, toliko opomogel, da je povedal, kako se je skril in kako preстал let preko Atlantika v mrazu do 40 F. pod ničlo v lahki obleki. Povedal je, da je bil pod drugimi kolesi skrit njegov tovar, ki pa je zdrknil iz svojega skrivališča ali že nad Kubo ali pa tekom približevanja letala Madridu, ko je to spustilo kolesa.

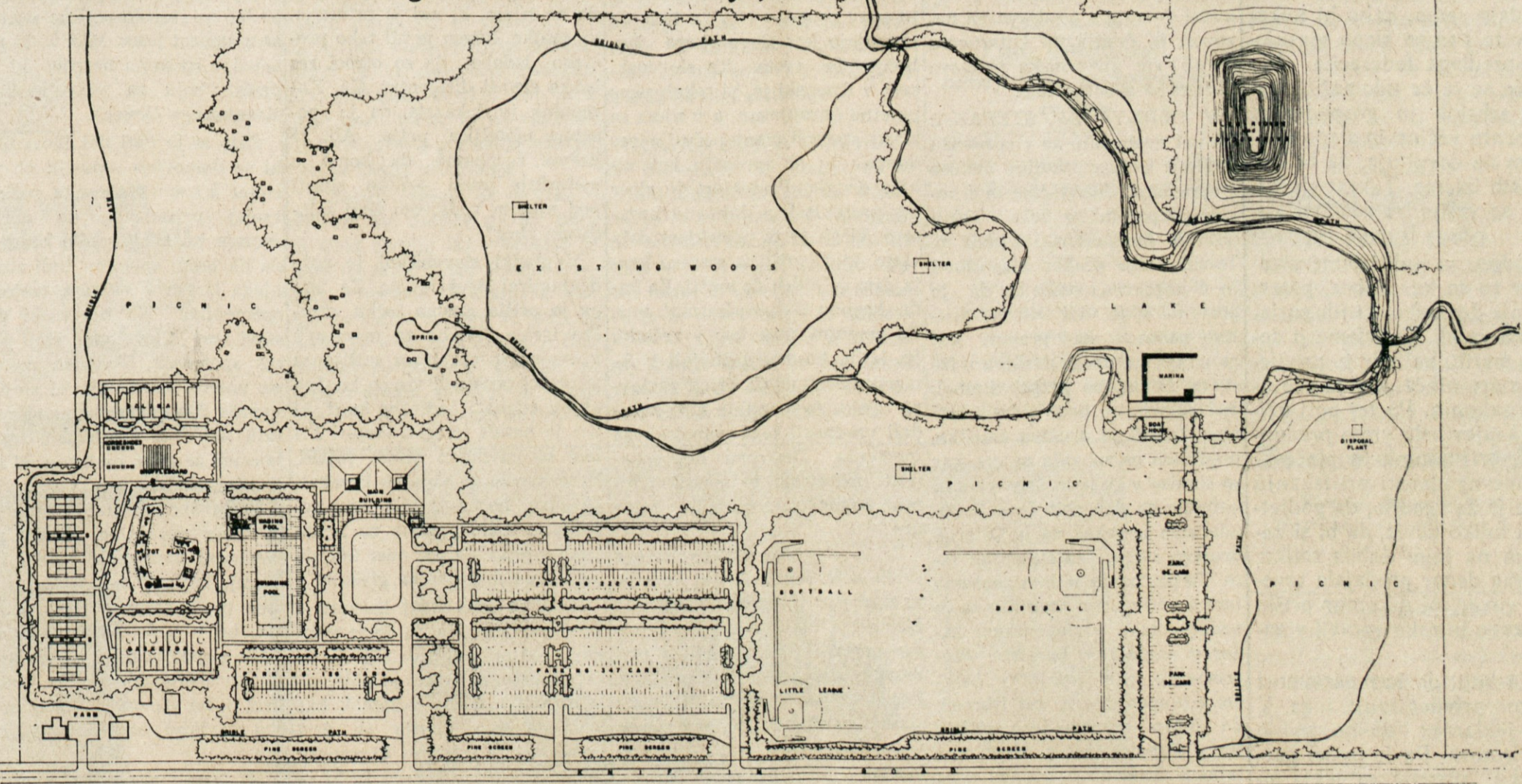
CAEN, Fr. — Danes se spominjajo tu z raznimi svečanostmi 25-letnice zavezniškega napada na Hitlerjevo "trdnjavo Evropa".

Olajšanje trgovanja z rdečimi odloženo

WASHINGTON, D.C. — Ko je Narodni varnostni svet razpravljal zadnjič o potrebi in priporočljivosti olajšanja trgovanja s komunističnimi deželami, je prišel do zaključka, da čas za to še ni dozorel.

Ameriška dobrodelna zveza odpira izletniško središče

Načrt celotne ureditve izletniškega središča ADZ v Leroyu, O.

CLEVELAND, O. — Ameriška dobrodelna zveza, slovenska bratska organizacija, v katero so se začeli povezovati slovenski priseljenci v to deželo in njihovi sinovi že pred več kot pol stoletja, postavlja te dni kroso svojemu dolgoletnemu uspešnemu delu med nami. V soboto, 7. junija, in v nedeljo, 8. junija odpira z velikim slavljem svoje obsežno, lepo urejeno izletniško središče v Leroyju v Ohio.

Novo izletniško središče ADZ obsega 110 akrov in je od glavne

slovenske naselbine v Clevelandu oddaljeno komaj dobrih 30 milj. Iz mesta pridemo tja po avtomobilski cesti Interstate 90 na vzhod do križišča z Vrooman Rd. (prvo po Rt. 44), tam zavijemo na jug in vozimo do Leroy Center Rd., kjer krenemo po tej cesti na vzhod, dokler ne dosežemo Kniffen Rd. južno od nje. Tam je na desni strani tekoj ob začetku Kniffen Rd. novo izletniško središče.

Ko industrijski in avtomobilski izpuhi kvirajo naš zrak, je

Ameriška dobrodelna zveza pokazala izredno razumevanje za blagor in zdravje svojega članstva, pa tudi vseh ostalih Slovencev in Slovenk, kajti tudi tujci vabi na svoje novo izletniško središče, v naravo, kjer je dovolj priložnosti za gibanje, zabavo in razvedrilo, za zdrav in vesel smeh. Na izletniškem središču je dograjeno in popolnoma opremljeno ograjeno igrišče za otroke, pripravljena čakajo igrišča za tenis, za baseball, za košarko za metanje podkev in podobnih

iger, pa tudi balinišče. Glavno poslopje ima moderno opremljeno kuhinjo s pritliklinami, veliko plesišče, umivalnice in prostore za sestanke in seje. V načrtu je še gradnja modernega kopališča z velikim plavalnim bazenom, jezercu, kjer se to mogoče voziti s čolni in loviti ribe, uredili bodo tudi jahalne steze in pota za hojo, pa goskrbeli tudi za možnosti gojitve zimkega športa. Ob pikniških mizah, ki jih je dovolj v senci in na soncu, da je vsem ustrezno, je

obilno prostora za stotine in stotine rojakov in rojakinj. Izletniško središče bo odprl v soboto popoldne ob dveh glavnih predsednik ADZ John Susnik ob navzočnosti glavnega odbora, krajevnih in okrajnih uradnih predstavnikov.

ADZ k odprtju izletniškega središča naše čestitke in zahvala v imenu vseh rojakov in rojakinj za veliko razumevanje potrebe slovenskih ljudi Clevelanda in okolice.

AD

SHOWERS

Vremenski prerok pravi:

Oblačno in nekaj hladnejše. Popoldne postopna razvedritev. Najvišja temperatura do 70.

AMERIŠKA DOMOVINA
AMERICAN HOME

6117 St. Clair Ave. — Henderson 1-0628 — Cleveland, Ohio 44103

National and International Circulation

Published daily except Saturdays, Sundays, Holidays and 1st week of July

Managing Editor: Mary Debevec

NAROCNINA:

Za Združene države:
\$16.00 na leto; \$8.00 za pol leta; \$5.00 za 3 mesece

Za Kanado in dežele izven Združenih držav:
\$18.00 na leto; \$9.00 za pol leta; \$5.50 za 3 mesece

Petkova izdaja \$5.00 na leto

SUBSCRIPTION RATES:

United States:
\$16.00 per year; \$8.00 for 6 months; \$5.00 for 3 months

Canada and Foreign Countries:
\$18.00 per year; \$9.00 for 6 months; \$5.50 for 3 months

Friday edition \$5.00 for one year

SECOND CLASS POSTAGE PAID AT CLEVELAND, OHIO

83 No. 110 Thursday, June 5, 1969

Beograjsko izkoriščanje Slovenije še ne bo končano

Na marčevskem komunističnem kongresu v Beogradu so sicer zelo slavili načelo federacije, toda ostalo bo vse pri starem: politično bo federacija obstojala vsaj na papirju, pri čemer bo vsaka republika imela toliko političnih pravic, kolikor si jih bo priborila; na gospodarskem in socialnem polju bo pa vladal dosedajni centralizem v imenu gospodarskega edinstva Jugoslavije, ki ga v svojo vlogo izvaja že sedaj federalna birokracija v Beogradu. Ta gospodarski centralizem pomeni za severne kraje dežele, posebno za Slovenijo in Hrvaško, tako grobo izkoriščanje, ki se nam o njem pred vojno še sanjalo ni. Vse izkoriščanje je usmerjeno na "podpiranje gospodarsko nerazvitih krajev dežele", to so Makedonija, Kosovo in Metohija, Črna gora ter Bosna in Hercegovina. Tja se sedaj razliva vse, kar severna Jugoslavija prigrisovani. Tja otekajo vrednosti, ki gredo v stotine milijonov dolarjev. Kanalov za pretakanje je nič koliko.

Glavni kanal je sklad za podpiranje gospodarsko nerazvitih krajev. Vanj se stekajo določene vrste davkov in od tam jemlje federacija denar, kadar hoče podpirati južne kraje. Sklad obstoja že od l. 1965 in je skozi njega oteklo na jug že okoli 600-700 milijonov dolarjev, do konca l. 1970 bo pa ta vsota narasla na bilijon dolarjev. Ta kapital gre pretežno v politične tovarne, ki so nerentabilne, še predno so stekli stroji v njih. Dosti sredstev je investiranih v promet, turizem itd. So to investicije, ki jih izsilijo lokalni rdeči magnati, katerim se niti ne sanja, kaj se pravi rentabilno gospodariti.

Drugi kanal je federalni proračun, ki ima posebne postavke za podpiranje republik in občin na jugu, ki ne morejo same kriti vseh proračunskih izdatkov z lastnimi davki. Tam so se že tako navadili na te podpore, da jim ni noben znesek zadosten, vsako leto jim rastejo grebeni in apetiti. Beograd to mirno prenaša, saj ima od tega politično korist. Čim bolj podpira jug, tem bolj je jug odvisen od federacije.

To se lepo vidi tudi v federalnem parlamentu. Tam je cel trop poslancev z juga, ki gledajo samo, kako bi nekaj izvlekli iz federalne blagajne in v ta namen slepo glasujejo za zakonske predloge, kar jih predlaga federacija. Poslanci Srbije držijo z njimi in tako se je že udomačila tradicionalna koalicija poslancev iz srbskih in gospodarsko nerazvitih krajev, ki ima v parlamentu večino in slepo uboga federalno upravo. Seveda režim ne dovoljuje, da bi kdo o tem javno kaj črnil. So pa včasih izjeme. Takrat slučajno zvemo, kakšne nespodobnosti se vršijo za rdečimi kulisami.

Važen kanal za pretakanje podpor so tudi izjeme v zakonih. Prvotna besedila zakonov so še kar dobra, potem pa poslanci začno vtikati vanje svoje dodatke, ki jih parlament sprejme in ki se jih federacija veseli. Te izjeme ji dovoljujejo, da meri pravice s toliko merili, kolikor je privilegijev. Ugovarjati privilegijem ne more nihče, ker je vse utemeljeno na izjemah napisanih v zakonih. Po tej poti uživajo podjetja iz južnih nerazvitih krajev celo vrsto prednosti pri proizvodnji, uvozu, izvozu, pri nakupu in plačevanju obvez itd. Jug ima tudi posebne ugodnosti pri iskanju domačih in tujih kreditov. Tako se je že zgodilo, da podjetja na severu niso mogla dobiti niti toliko deviz, da bi si zagotovila uvoz surovin, dočim so jih na jugu dobila toliko, da so jih na črni borzi lahko za drag denar prodajala severu. Ko je bil v parlamentu o tem govor, ni nikomur prišlo na misel, da bi zahteval vsaj preiskavo in tako spravil v zadrego vsaj par kosmatih duš.

Federalni parlament se seveda boji, da kar naravnost izglasuje zakone, ki pomenijo očitno privilegiranje juga. V Skoplju postavljajo n. pr. veliko jeklarno; davno so jo že začeli, nihče pa ne ve, kdaj bo gotova. Pa je prišel parlament in kar po "hitrem postopku" prevzel za jeklarno obveze za \$45 milijonov. Jejklarna jih ne bo nikoli mogla plačati, plačala jih bo federacija iz sredstev, ki bodo nabrana po vsej Jugoslaviji. Na podoben način je Črna gora začela financirati aluminijev kombinat v Titogradu. V sklop kombinata spada tudi velika nova elektrarna v Mratinju. Tam so se projektanti "zmotili" ravno za 100% pri proračunu, kajti elektrarna bo stala ne \$35, ampak \$70 milijonov. Ves kombinat bo moral izvažati aluminij po svetovnih cenah in bo že od prvega dne delal z izgubo. Podobna usoda čaka tudi podoben kombinat v Mostarju in Šibeniku. Tako bosta samo ta dva kombinata odnesla iz federalne blagajne par sto milijonov dolarjev, ki jih bo treba plačati v devizah!

Tako se kapital na jugu države razsipa kar na debelo, odgovoren za to pa ni nikdo!

Najlepše pa šele pride! Federacija misli prevzeti znova vse elektrarne v svojo upravo. Po tej poti hoče sanirati

celo vrsto pasivnih elektrarn, ki so vse na jugu dežele, največ v Bosni in Hercegovini. Pri tem je sedaj elektrike na pretek, jo bo treba izvažati, to je prodajati v zgubo, zopet bo federacija tista, ki bo krila zgube, ako ne bo podražila toka domačemu potrošniku.

Federacija ima dalje v načrtu, da pooblasti sklad za podpiranje nerazvitih krajev za najemanje posojil v tujini. Jamstvo za take transakcije bo seveda morala prevzeti federacija. Tako bo sklad dobival dolarje in jih razsiral na jugu, posojila bo pa morala odplačevati federacija iz svojih blagajn.

Vse te packarije bi morale priti v prihodnji gospodarski plan za l. 1970-1975. V federaciji se bojijo, da bo takrat preveč grmenja, ako bo vse to napisano v enem samem zakonu, zato hitijo sedaj beograjski birokratje, da že naprej v raznih zakonih po hitrem postopku dobijo primerna pooblastila za izvajanje tega, kar bi moralo biti izvrševano na podlagi prihodnjega petletnega plana.

Ako bi bilo kaj reda v Jugoslaviji, bi moral parlament kot en mož obsoditi tako centralistično politiko federalne administracije. Pa bo molčal, kot se je naučil. Redki glasovi, ki bodo kritizirali, bodo pa glasovi vprijočega v puščavi.

In to naj bo jugoslovanska federacija!

BESEDA IZ NARODA

Velik farni dogodek pri Sv. Štefanu v Chicagu

MILWAUKEE, Wis. — V nedeljo, 18. maja t. l., je šentštefiansko Oltarno društvo praznovalo svoj zlati jubilej. Bil je združen z materinsko proslavo Slovenske sobotne šole. Pomemben dan je to bil za faro sv. Štefana in prav tako za slovensko čikaško srenjo. Tako so mnogi rekli ta dan.

Tole poročilo se je zakasnilo za dober teden, a zakasnelost nič ne zmanjša pomembnosti tega dogodka, na katerega so se v Chicagu skrbno pripravljali tri mesece.

Uvod v ta zlati jubilej je bil obširni članek "Slovenska verna žena v Ameriki — čuvarica narodnega izročila" v Ameriški Domovini z dne 12. maja. Sestavila ga je tajnica tega društva ga. Ana Gaber. Veliko truda je vložila vanj. Spraviti v ravnovesje dogodke in žive ljudi, ni lahka naloga. Ga. Gabrova jo je zgledno opravila. Rekel bi, da je redko slovensko društvo v Ameriki, ki bi imelo tako spretnega tajnika, kot je ga. Gabrova.

Praznovanje je bilo razdeljeno na tri dele: slovesna maša v cerkvi z blagoslovitvijo novega prapora; slavnostno kosilo v cerkveni dvorani s pozdravnimi nagovori in čestitkami Oltarnemu društvu; materinska proslava Slovenske sobotne šole.

V CERKVI SV. ŠTEFANA: Ob pol dvanajstih so v spremljevalni prihodnji imeli priliko slišati pod njenim vodstvom širši mladinski zbor?

V gladki slovenščini je nato deklamiral Aleš Modic. Za tem pa je prišla glavna točka, otroška igrice "Borba za mamico": v svojem preprostem mišljenju so otroci poskusili vse in končno uspeli odgnati nadležno smrt, ki jim je hotela iztrgati mater. Pri tem so navdušili Mladi vojaki, ki so kar se je vojaško korakali po odru. Igrica je bila lepo podana, le malo pretehta na nekaterih mestih. Je pač oder tak, da naravnost žre otroške glasove.

Kdor je imel gladi opraviti s šolskimi otroci, ta ve, da je v takih nastopih skritih nešteto ur dela in truda. Treba je potrpežljivo učiti učence posamič, kar je v glavnem storila ga. Ana Gaber, ki je steber Slovenske sobotne šole v Chicagu in ki je pred leti bila učiteljica doma v Sloveniji. Za skupinski nastop na odru pa je otroke pripravil režiser g. Jože Rus. Na klavirju jih je spremljal g. Alfred Fišinger, spretno in *cum gusto*, kot le on zna.

Zelo prav je bilo, da so vse nastopajoče otroke po končani proslavi pogostili v dvorani. Je otrokova miselnost pač taka, da je priznanja v obliki dobrega in krepkega prigrizka vesel. To sta imela na skrbi ga. Metoda Fišinger in ga. Ljudmila Medved.

K materinski proslavi bi pripomnil tole: če s suho pametjo premislimo, bi bilo najbrže na mestu, če bi dva ali trije otroci nastopili z angleškimi deklamacijami, ki bi jih seveda pripravila farna šola. Za nekatere bi bila taka rešitev lažje sprejemljiva.

Naj omenim tudi to, da je Oltarno društvo za svoj zlati jubilej izdalo lepo spominsko knjižico v angleščini. Je prav, da knjižica prinaša in ohranja zgodovinski pregled 50-letnega dela Oltarnega društva, kot ga je napisala tajnica ga. Gaber v slovenščini za Ameriško Domovino. V angleščino ga je prevedla, če sem prav ujel, Miss Angela Chemazar. Slišal sem tudi, da je knjižica stala lepe denarce, a da so požrtvovalne članice nabrale precej, precej več, kot so bili stroški zanjo.

Zaključim z mislijo: le Bog ve, koliko skritega dela in priprave je bilo potrebnih, da sta zlati jubilej Oltarnega društva in Materinska proslava Slovenske sobotne šole tako lepo uspela. Prepričan sem, da imajo vsi, ki so k temu kakorkoli pripomogli, zadoščenje in zavest, da trud ni bil zastonj.

Jagrum

Tabor vabi na spominsko slovesnost na Slovenski pristavi

CLEVELAND, O. — Ameriški narod praznuje konec meseca maja svoj Spominski dan, dan, ki je namenjen predvsem spomenu na ameriške vojaške padle v vojnah. Prvotno je bil ta dan nekakšen dan sprave po težki bratormorni vojni, ki je divjala preko ameriških tal pred dobrimi sto leti. V zavesti po nujnosti čimprejnejše sprave in v spoštovanju do žrtve enih in drugih, so ameriške žene prišle krasiti grobove vojakov, ki so padli v tem konfliktu in s časom je to postal vsenarodni praznik oddolžitve spomenu padlim vojakom.

Slovenci smo v primeri s to človekoljubno širokogrudnostjo, ki je morda celo temelj ameriškega genija, — še vedno barbari. Petindvajset let po strahotni moriji, ki je segla v sleherno slovensko družino, v Sloveniji, na slovenskih tleh še vedno ne stoji in ne sme stati en sam samcat lesen križ, ki bi pričeval o spomenu na nje, ki so padli v boju za pravo svobodo slovenskega človeka.

Zato si je tisti del Slovencev, ki so domovino zapustili ob nastopu komunističnega režima, vselej prizadeval, da ohrani spomin na svoje padle brate in da ta temu spomenu tudi zunanega izraza v vidnem, trajnem spomeniku. Na Slovenski pristavi pri Clevelandu stoji prvi tak spomenik. Skromen morda, pa vendar spomenik, ki stoji v spomin Slovencev in na slovenskih tleh. Tu, v mladem, razvijajočem se kraju, na kraju, ki nosi simbolično ime Orlov vrh, nam je spomin nanje najbližji in tu na preprostem oltarju, posvečenem brezjanski Mariji Pomagaj, ki hodi z nami po prav vseh potih emigrantskega beganja, bo v nedeljo darovana sv. maša v spomin nanje, ki so pred 24 leti izkpravili na slovenskih tleh, in na vse ostale, ki so padli pod uradcem istega krivega nauka.

Sv. mašo bosta ob pol enajstih dopoldne opravila msgr. Ignacij Kunstelj, generalni vikar izselskih Slovencev, in č. g. France Gaber, duhovni vodja ZDSPB TABOR. Upamo in pričakujemo, da se bodo clevelandski Slovenci tudi letos oddolžili spomenu na svoje padle rojake ter v velikem številu pohitili ta dan na Slovensko pristavo.

Iz Clevelanda bo kot običajno ob 9. dopoldne krenila povorka avtomobilov s parkirnega prostora na koncu E. 72. ceste ob jezeru. Drugo večje zbirališče je na E. 152. cesti in tretje med Babbitt in E. 260. cesto. Popoldne

bodo pred kapelico Marije Pomagaj opravljene tudi pete liturgije.

Padli so naši, Orlov vrh na Slovenski pristavi je naš in naša je tudi dolžnost, da se mrtvih soborcev, sorodnikov in prijateljev spomnimo pri tej sveti daritvi.

Odbor DSPB TABOR

Nedelja Društva najsv. Imena Jezusovega

CLEVELAND, O. — Prihodnja nedelja, 8. junija, je obhajilna nedelja za se ude DNIJ župnije sv. Vida. Sv. obhajilo bomo prejeli pri osmi sv. maši. Za skupen odhod k tej sv. maši, prosim, se zberimo ob triletni osmo uro. Pridimo kar se da polnoštevilno!

Po sv. maši je pripravljen v dvorani pod cerkvijo za vse zajtrk. Po zajtrku bomo imeli še kratek društveni sestanek. Udeležimo se tudi sestanka!

France Sever

Majski sneg v Sloveniji

CLEVELAND, O. — Iz Slovenije imam več pisem, ki nam poročajo o snegu 20. majnika letošnjega leta. Iz pisma od 25. pr. m. iz Šentjurja pod Kumom navajamo tozadevno naslednji odstavek: "V tem tednu, 20. maja, je zapadlo pri nas 25 cm snega. Sneg je naredil ogromno škodo na drevju, ker ga je veliki polomil. Ob pol štirih zjutraj sem vstal in šel sneg otepat z sadnega drevja. Je tako pokalo, da je bilo groza. Tudi v gozdu se je drevje lomilo in je tako pokalo, da smo s strahom pričakovali, kaj bo. — Tri dni pred snegom smo imeli vročino; termometer je kazal 31 stopinj Celzija. Kdo bi si bil mislil!"

V pismu iz Ljubljane od 28. pr. m. stoji o tem tole: "Pišete mi, da ste imeli v maju že nekajkrat kar poletno vročino. Tudi pri nas so se po 10. maju pričeli za ta letni čas nenormalno vroči dnevi. Potem se je nenadoma — po parurnem dežju — močno ohladilo in 20. maja je čez noč zapadlo 8 cm snega. Posledica tega mokrega snega je bilo veliko polomljenih vej, odposno podrtih kar celih dreves tako v sadovnjakih kot v parkih. Prilagam vam izrezek iz časopisa, ki navaja "snežna presenečenja v maju".

Iz izrezka je razvidno, da so na Hidrometeorološkem zavodu Slovenije zabeležili od 1. 1873 samo devetkrat majski sneg v Ljubljani, in sicer 31. maja 1873 (ni poročila o debelini snega; je pa sneg lomil veje); 5. maja 1941 (1 cm snega); 4. maja 1942 (1 cm snega); 5. maja 1943 (1 cm snega); 9. maja 1944 (1 cm snega); 4. maja 1945 (1 cm snega); 3. maja 1951 (1 cm snega); 7. maja 1957 (13 cm snega) in 20. maja 1969 (8 cm snega).

J. S.

Duhovniški jubilej

SAN FRANCISCO, Calif. — Slovenski duhovnik č. g. Vital Vodusek, župnik pri cerkvi Jezusovega rojstva v San Franciscu v Kaliforniji je pred kratkim odpotoval v Evropo, kjer bo 30. junija 1969 na tistem obhajal 40-letnico mašništva.

Slovenci č. g. župniku Vitalu Voduseku k lepemu duhovniškemu jubileju iskreno čestitamo in mu želimo še mnogo plodnih let pri njegovem delu za duše!

A. D.

Tretjeredniški sestanek

CLEVELAND, O. — Prihodnja skupna pobožnost slovenskih tretjerednic in tretjerednikov iz župnij sv. Vida, Marije Vnebovzete, sv. Lovrenca v Newburghu in sv. Kristine v Euclidu bo 15. junija t. l. ob dveh popoldne v cerkvi Marije Vnebovzete. Prosim, udeležite se je vse odnosno vsi!

Father Slapšak

JANEZ JALEN:

VOZARJI

Lenka je bila navajena miriti z vinom podkurjeno razburjenost. Postavila je kozavemu Nacu vino na mizo, prisledla in prikupno povzela pogovor:

"Tok, nevesto da že imaš?"

"Imam."

"Rada bi jo poznala."

"Bo komaj kaj. Planina Goreljek in kréma Brose sta predalec narazen."

"Kakšna pa je tvoja nevesta? se je prav po nepotrebnem vtaknil v pogovor doktor Ažbe. Zato je pa tudi zvedel, česar ni pričakoval. Kakor bi svoje delce hotel najbolj pohvaliti, je Naca odkrito pa robato povedal:

"Kakšna da je moja Mina, bi radi vedeli. Se malo bolj kozava, kakor sem sam. Drugače pa — In majerca! Na vsem Goreljeku nima para in na nobeni drugi planini ne. Pa kaj bi tisto. Vsa dekleta ne morejo tako cveteti kakor tale Lenka pod Broscem. Sva skazena, sva. Oba se tega zavedava. Kljub temu se imava zares rada, ker veva, da se bodo otroci rodili z nekozavimi obrazci. Samo vrnem naj se. Ne pa tako kakor tvoj Klemen. Dh, nič."

Govorcu je postalo hudo. Zamahnil je z roko, v dušku spil vino, znova poljubil župniku roko, Lenki pa jo krepko stisnil in se skušal zasmejati. "Če na vojski kje srečam Klemena, mu porečem, da ga pozdravljaš in ga zvesto čakaš."

Lenka je mogla samo priklamati. Naca je pa vzel koprivec s kota, odvihral, sedel pred durmi na voz in v dir poglal po izovinkanem Broscu navzgor.

Na vrhu klanca je konjema spet popustil v korak. Saj se mu ni nikamor mudilo. Najmanj pa v smrt za Napaljona, ki je res odpravil tlako, pa namesto nje vpeljal "fronke". Zato so pa njegove večne dajatve za vojsko že do belih kosti gulile, da so bili Napoleonove svobode že vsi od kraja do grla siti, čeprav so se Francozi ilircem prva leta s svojo točnostjo in marsikatero dobro uredbo prikupili in je Valentin Vodnik v svoji Iliriji ozi- vljeni odkrito pozdravil:

"Napoleon reče, Ilirija, vstan!"

Sedaj pa — tudi Vodnik se je bil že premislil in je začel v duhu iskati Slovincem novih potov. Pa še to: za trinštirideseti rojstni dan, ki ga je Ljubljana na veliki šmaren še slovesno praznovala, ni namreč še zvedela, da je Avstrija, na Ruskeni še Napoleonova zaveznica, že pred tremi dnevi napovedala Francozom vojsko. Napoleonova šahovnica, kakor je sam pozneje rekel, se je začela mešati, dokler se ni povsem zmedla in podrla. Čez dober teden se je posrečilo vrhovnemu poveljniku avstrijske armade baronu Hilerju, ki je ukazoval samo dvaintrideset tisoč vojakov, vti-

hotapiti v ilirske dežele slovenski razglas, v katerem je vedel povedati, da so se vsa ljudstva strnila v železni obroč zoper Francoze, ki so zbirali vojske, "de bi pod resnanim neham sa eno svojeglavno volo svojo kri prelivali".

Tudi v krémo pod Broscem je zašel slovenski proglas. Naskrivaj so si ga podajali vozarji med sabo — gorje, če bi ga zasledil žandar Zorž — in ga šepetaje razlagali tistim, ki niso znali brati. Iz potisanih pogovorov in iz razglaša samega je Lenka razbrala, da za Klemena, če je še živ — nikakor ni hotela misliti, da bi ne bil več — kaj slabo kaže. Iz pogovorov je namreč ujela, da bo stara oblast s tistimi, ki so šli prostovoljno z Napoleonom, trdo obračunala. Kakor da bi bil Klemen res šel sam od sebe. Nikče ne bolj prisiljeno kakor prav ona. Ona že ve. Je imela dovolj časa, da je vse do dna premislila.

Se preden je dahnila jesen v vrtove in na polja, so pa začeli hitro dozorevati sadovi dolgoletnih krvavih vojska pod geslom za svobodo, v resnici pa samo za oblast.

Minil je Napoleonov rojstni dan in utihnila je pesem:

Petelinček lepo poje
od veselja nebeškega,
ker bo jutri velka maša,
bo Marija v nebesa šla.

Kljub počasni pošti in namer-nemu prikrivanju se je tudi v naših krajih, v Iliriji, takrat še vedno pod francosko oblastjo, raznesla vest, da so se vsi cesarji in kralji skupaj zbrali, da se postavijo po rcbu bivšemu kadetu, ki jih je dolgo vrsto let umel strahovati. Mrzla Rusija, katere Napoleonu niti z njihovo pomočjo ni uspelo ponižati, jim je pokazala pot.

Med ljudmi je zašumelo in vozarji so vedeli vsak skoraj drugače povedati. Lenka jih je poslušala in se ni več spoznala. Vedela je sedaj za trdno samo to, da za njenega Klemena v vsakem primeru slabo kaže.

Pozno poletno sonce se za vznemirljive govornice niti zme-nilo ni. In dež je kar redno pri-lival otavi in polju, korenju in jedi in repi in jesenska letina je dobro kazala.

Dan je bil že, sonce pa še ni vzšlo, ko sta že Lenka in Franc-ka, mlada pod Broscem, okopa-vali repo na najbolj oddaljeni njivi, ki jo je bil rajni ata prikupil pod Spodnjim otokom.

Tok, tok, tok, sta hiteli okopa-vati in upali, da bosta za malico že doma, pa sta bili že prej. Izza Svetega Jošta se je vzdig-rila črnjava in komaj sta se utegnili dobro ozreti, se je že za-bliskalo in trdo zagrmelo.

"Pohitiva, da nama ne bo treba še enkrat hoditi," je menila Lenka.

"Jaz nič več," je vrgla Franc-ka motiko v razor. Ze kot otro-ka jo je bilo hude ure vedno strah. "Teciva, da naju ploha ne ujame." In je kljub temu, da je že pričakovala, stekla kakor dekle. Strah je hud priganjač. Lenka jo je komaj dohajala. Pa se ni še tako zelo mudilo.

Hkrati z cbema plevicama sta na dvor pridrevla po klanecu navzdol tudi dva parizarja. Vo-zarji so zategnili skoraj prazna vozova pod streho in ročno pri-čeli spregati konje.

"Kaj je tudi vas prignala ne-vihta?"

"Tudi. Pa ne ta izza Svetega Jošta. Ona druga, francoska, ki vihra po cestah. Je podobno, da se za vselej umikajo. Pa ti na lepem sprežejo par konj in gre-do z njimi. Pa tudi že kar voz so

obrnili in ga odpeljali s konji vred. Zato pa — vozove pod šu-pe, konje pa v planine, dokler huda ura ne mine."

In so se dan za dnem praznile ceste, Lenkino srce se je pa pol-nilo s čim dalje bolj grenko brid-kostjo.

Med drugimi je prišel tudi Markov Boštjan. Tudi njega je skrbel brat Klemen. Čeprav je bil uverjen, da sam sebi leže, je skušal Lenko malo potolažiti: "Le verjemi, Lenka, le, vrne se, vrne tvoj Klemen in prav goto-vo se bosta vzela. Ze pregovo-rimo očeta."

Čas se je prevesil čez mali šmaren. Sedaj, ko niso več ali pa zelo poredko prihajali voza-rji, so bile tudi novice redke in zakasnele. Sporočilo, da so sredi kimovca v Ljubljani postrelili nekaj upornikov, ki so mislili, da je že vsega konec, pa so prezgo-daj planili na Francoze, je k Za-barju prinesel Zorž sam. Potem se ni več prikazal. Zvedeli so pa, da je na begu hotel še upleniti denar, ki ga je zbiral za obljubljeno novo cerkev sredi fare rodinski župnik Ksaverij Kri- stan. Pa ga je gospod še pravi čas spazil, ko je dirjal po stag-nah navzgor, skočil iz hiše v ve-žo, zaklenil vrata in jih še zasunil z lesenim zapahom, ki ga je potegnil iz dupline v zidu. Zan-dar je razbijal, naj mu odprejo, pa ni uspel. Iz jeze je Francoz ustrelil v železni zaklepnik, ki je odletel, pa se kljub temu vrata niso odprla. Je le včasih les bolj zanesljiv kakor železo.

Strel je privabil vaščane, ki so prihiteli in se kar s koli ho-

teli lotiti nasilnika. Zoržu ni ka-zalo drugega, kakor da je v diru odpeketal nazaj na veliko cesto.

Da so se na svetega Matevža Francozi z Avstrijci v Mostah stopili za most in da jih je nekaj na obeh straneh tudi padlo, je bilo vsem znano, ker so sami slišali strele. Tudi so še gorko zvedeli, da je avstrijska vojska dva dni kasneje zasedla Jese-nice. Tudi to so slišali, kako so nekateri v Ziljski dolini čez noč obogatel, ko so bežecim Fran-cozom plenili blagajne, pa niso mogli prav verjeti.

S sadijem vred so dozoreli tudi Francozi in tri tedne pred vsemi sveti ni bilo na Kranjskem no-benega več.

Francozi so dozoreli, Lenka pod Broscem je pa začela ble-

deti.

Pa tako lepa jesen je bila in vojske je bilo konec.

Trinajsto poglavje

TRETJA ZAOBLJUBA

Sveti Mišel je Francoze po-spravil, mašo ob delavnih za-uro kasneje nastavljal in zoril slive in češplje, rumenke in tep-ke, začel stiskati sadjevec in namakal, da bo tudi kaj žganja pri hiši, če bi koga kdaj kaj čr-vičilo. Mali šmaren je posekel in posušil otave in hitel pospra-vljati polja. Jesen je jesen. Nič ne moreš vedeti, kdaj se bo vre-me sprevrglo.

Ceste, ki so jih ob umiku Francozi skoraj povsem izpraz-nili — le kakšna mršava kravica je bosoparklja capljala pred

dvokolesnim koškom — so se začele spet polniti.

Lenka ni več utegnila iti na polje. Kar ves dan je morala sreči goston.

(Dalje prihodnjč)

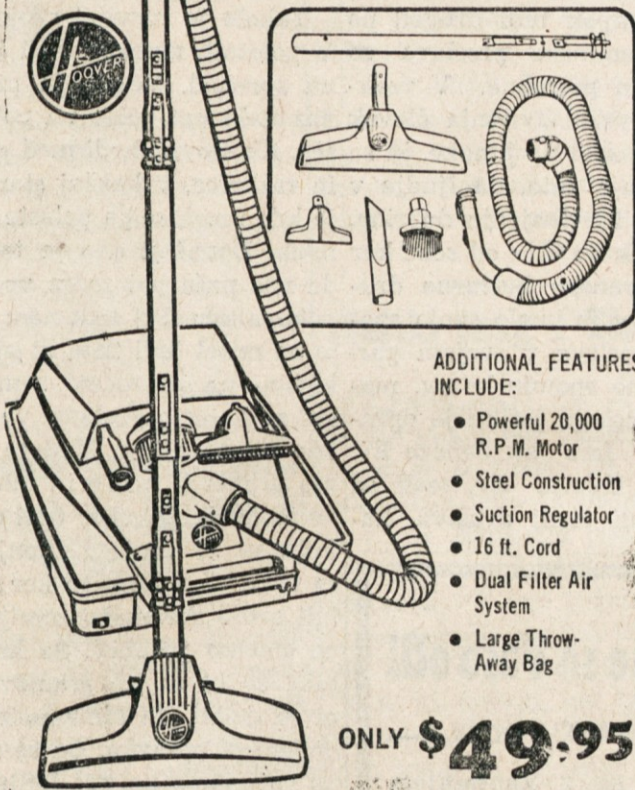
Povejte oglaševalcem, da ste videli njihov oglas v Ameriški Domovini!

LIGHTWEIGHT • COMPACT • POWERFUL

NEW HOOVER Slimline

WITH AUTOMATIC CORD REEL AND TOOL STORAGE RACK

COMPLETE SET OF ATTACHMENTS AT NO EXTRA COST

ADDITIONAL FEATURES INCLUDE:

- Powerful 20,000 R.P.M. Motor
- Steel Construction
- Suction Regulator
- 16 ft. Cord
- Dual Filter Air System
- Large Throw-Away Bag

ONLY \$49.95

One year supply of dust bags Free

EASY MONTHLY PAYMENTS

NORWOOD APPLIANCE & FURNITURE

6202 St. Clair Avenue

JOHN SUSNIK & SONS

MEHKO DOMOVANJE — Mali glodavec v Avstraliji si je izbral mehki dom v otroškem oddelku živalskega vrta v Sydneyju v Avstraliji.

EUROPA TRAVEL SERVICE

759 East 185. Street, Cleveland, Ohio 44119

POTOVANJA V DOMOVINO in prihod SVOJCEV V AMERIKO PREVOZ Z LETALI IN LADJAMI PO VSEM SVETU

Vam točno po Vaših željah okrsbimo in uredimo najboljše zveze.

Posluujemo v našem domačem in tudi drugih evropskih jezikih. JEROME A. BRENTAR

EUCLID POULTRY

V zalogi imamo vedno očiščene piščance, na kose zrezane, popolnoma sveža jajca ter vseh vrst perutnine. Pridite in si izberite!

HOWARD BAKER

549 EAST 185 STREET, EUCLID

KE 1-5157

JOS. ZELE IN SINOVI

POGREBNI ZAVOD

6502 ST. CLAIR AVENUE

Tel.: ENdicott 1-0583

COLLINWOODSKI URAD

452 E. 152nd STREET

Tel.: IVanhoe 1-3118

Avtomobili in bolniški voz redno in ob vsaki uri na razpolago

Mi smo vedno pripravljeni z najboljšo postrežbo

NAROČITE SVOJIM DOBRIM OCETOM

AMERIŠKO DOMOVINO

KOT DARILO ZA

Očelovski dan

dne 15. junija 1969

Naročite telefonično: 431-0628

Naročite pismeno:

Ameriška Domovina
6117 St. Clair Ave.
Cleveland, Ohio 44103

Prosim, da pošiljate Ameriško Domovino kot moje darilo za Očelovski dan na sledeči naslov:

.....
.....
.....
.....

Za to darilo pošiljam znesek \$.....

Moje ime in naslov: .....
.....

CHICAGO, ILL.

MALE HELP

JANITOR'S HELPER

In Modern No. Side Lake Shore building. Union wages and benefits. Must live Vic. of job.

Call 10 to 5 PM. 784-6666

(111)

HOUSEHOLD HELP

CLEANING WOMAN

Two days a week. 3 Adults. Vicinity Cicero and Peterson.

Phone 545-1555

(111)

VSE ZA VITKOST— Igral-ka Dyan Cannon vsak dan redno telovadi, da bi ohranila vitkost in zdravje. Trdi, da ji to dobro uspeva, četudi stoji tu in tam, kot kaže slika, — na glavi.

KOT V NEKDANJIH DNEH — Oddelek indijskih vojakov na kamelah jezdi skozi New Delhi. Indija vzdržuje nekaj teh enot boj za videz in pisanost pri sprevedih, kot zaradi njihove vojaške vrednosti. Nekdaj so bili ti oddelki izredno važni pri obrambi in vzdrževanju miru v puščavskem predelu zahodnega dela Indije.